DOMSTOLENS DOM
7. juni 1988 *

I sag 57/86,

Den Hellenske Republik, ved advokat og undervisningsassistent ved Thrakiens Universitet Stelios Perrakis, advokat og juridisk konsulent i Økonomiministeriet Vassilis Zorbas, og juridisk konsulent i Landbrugsministeriet Laios, og med valgt adresse i Luxembourg på Grækenlands Ambassade, 117, Val-Sainte-Croix, 1371 Luxembourg,

sagsøger,

mod

Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber, ved Théofanis Christoforou og Georges Kremlis, Kommissionens Juridiske Tjeneste, og juridisk konsulent ved Kommissionen Thomas Cusack, og med valgt adresse i Luxembourg hos Georges Kremlis, Jean Monnet-bygningen, Kirchberg,

sagsøgt,

angående en påstand om annullation i medfør af EØF-Traktatens artikel 173 af Kommissionens beslutning 86/187 af 13. november 1985 om Grækenlands støtte i form af rentegodtgørelse til eksport af alle produkter, bortset fra olieprodukter (EFT 1986, L 136, s. 61),

har

DOMSTOLEN,

sammensat af præsidenten Mackenzie Stuart, afdelingsformændene G. Bosco og O. Due, dommerne T. Koopmans, C. Kakouris, T. F. O'Higgins og F. Schockweiler,

generaladvokat: Sir Gordon Slynn
justitssekretær: fuldmægtig D. Louterman

* Processprog: Græsk.

på baggrund af retsmøderapporten og efter mundtlig forhandling den 3. december 1987,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse i retsmødet den 1. marts 1988,

afsagt følgende

Dom

1 Ved stævning indgivet til Domstolens Justitskontor den 26. februar 1986 har Den Hellenske Republik i medfør af EØF-Traktatens artikel 173, stk. 1, anlagt sag med påstand om annullation af Kommissionens beslutning 86/187/EØF af 13. november 1985 om Grækenlands støtte i form af rentegodtgørelse til eksport af alle produkter, bortset fra olieprodukter (EFT 1986, L 136, s. 61).

2 Ved begæring, indgivet til Domstolens Justitskontor den 13. marts 1986 har sagsøgeren i medfør af EØF-Traktatens artikel 185 anmodet om udsættelse af gennemførelsen af den anfægtede beslutning. Domstolens præsident har ved kendelse af 30. april 1986 afslået at tage denne begæring til følge og udsat afgørelsen om sagens omkostninger.

3 Det fremgår af sagen, at udlånsrentesatserne i forbindelse med en gennemgribende reform af kreditsystemet, som blev gennemført i Grækenland i april 1983, blev fastsat til 21,5% for industrivirksomheder, 18,5% for virksomheder, der forarbejder landbrugsprodukter, og 14% for håndværksvirksomheder. Den indtil april 1983 gældende rentesats for eksportlån på 10,5% blev afskaffet. For at ophæve den ulempe, dette medførte for de græske eksportører, blev disse indrømmet en rentegodtgørelse på 6% (eller 3% i tilfælde, hvor lånets rentesats var 14%), såfremt de hurtigt hjemtog deres eksportindtægter og omvekslede dem til drachmer. Denne godtgørelse ydes ved eksport af alle produkter bortset fra olieprodukter.

4 I den anfægtede beslutning konstateredes det først og fremmest, at støtten i form af rentegodtgørelse på 6 eller 3%, som de græske myndigheder på visse betingelser yder for eksportlån, er uforenelig med det fælles marked, jfr. Traktatens artikel 92, og derfor skal ophæves.

5 Den Hellenske Republik har til støtte for sine påstande fremført fire søgsmålsgrunde, der alle vedrører de forskellige kategorier af eksport.

6 Vedrørende sagens faktiske omstændigheder, retsforhandlingerne og parternes anbringender og argumenter henvises til retsmøderapporten. Disse omstændigheder omtales derfor kun i det følgende, såfremt det på de enkelte punkter er nødvendigt for forståelsen af Domstolens argumentation.

Den første søgsmålsgrund

7 Den Hellenske Republik har i første række gjort gældende, at den omtvistede rentegodtgørelse ikke er en statsstøtte. Der er derimod tale om en rent valutarisk foranstaltning til forbedring af landets betalingsbalance derved, at eksportørerne tilskyndes til hurtigt at hjemtage deres udenlandske tilgodehavender. Rentegodtgørelsen skulle i forhold til den ordning, der var gældende før april 1983, være neutral og alene ophæve de negative virkninger, som de forhøjede rentesatser har for eksportørerne, men ikke give dem en ekstra fordel. Endelig kan Kommissionen ikke i det omfang, den ikke har undersøgt den tidligere eksportkreditordning rejse kritik af den ny ordning, der blot skal ophæve de negative virkninger, rentestigningen har for eksportørerne.

8 Det står fast, at de rentesatser, der almindeligvis anvendes på handelskreditter i Grækenland, på grund af at rentegodtgørelsen alene blev nedsat for eksportkreditter. Den omtvistede godtgørelse er derfor en støtte til de hellenske eksportvirksomheder, idet disse virksomheder derved opnår en økonomisk fordel, der nedsætter deres omkostninger ved salg på de øvrige medlemsstaters markeder. Der skal herved henvises til Domstolens praksis (dom af 10. december 1969, Kommissionen mod Den Franske Republik, forenede sager 6 og 11/69, Sml. 1969, s. 143), hvorefter en præferencesats for rediskontering ved udførsel, som en medlemsstat kun yder til fordel for udførte nationale varer, udgør en støtte efter artikel 92.

9 Vedrørende argumentet om rentegodtgørelsens rent valutariske karakter bemærkes alene, at Domstolens praksis (ovennævnte dom af 10. december 1969 samt dom af 9. juni 1982, Kommissionen mod Italien, 95/81, Sml. s. 2187) er, at medlemsstaterne ikke ved udøvelsen af deres forbeholdte kompetence på valutaområdet har ret til ensidigt at træffe foranstaltninger, der er forbudt ifølge Traktaten.

10 Det er endelig uden betydning, at rentegodtgørelsen i sammenligning med den tidligere ordning for eksportkreditter er økonomisk neutral for så vidt angår den hellenske eksports konkurrencedygtighed, og at Kommissionen ikke har grebet ind over for den tidligere ordning, idet den nugældende ordning bedømt separat begunstiger visse virksomheder. Den første søgsmålsgrund må derfor afvises.

Den anden søgsmålsgrund

11 Den Hellenske Republik har gjort gældende, at rentegodtgørelsen ikke ydes af statsmidler, men finansieres gennem anbringelse på termin af kapital, der investeres af udlånsbankerne. Kommissionen har på sin side anført, at Den Græske Nationalbank stiller midler til rådighed for udlånsbankerne med henblik på finansieringen af de rentegodtgørelser på henholdsvis 6 eller 3%, de giver på eksportkreditterne.

12 Det fremgår af Domstolens faste praksis (jfr. bl. a. Domstolens dom af 30. januar 1985, Kommissionen mod Den Franske Republik, 290/83, Sml. s. 439) at en støtte ikke nødvendigvis skal være finansieret af statsmidler for at kunne anses for statsstøtte. Artikel 92 omfatter støtte af enhver art, der gives af staterne eller ved hjælp af statsmidler, uden at der er grundlag for at sondre mellem, om støtten ydes direkte af staten eller af offentlige eller private organer, som staten opretter eller udpeger som ansvarlig for forvaltning af støtten.

13 I det foreliggende tilfælde vil det være tilstrækkeligt at undersøge, at rentegodtgørelsen blev indført af Den Hellenske Republik via Den Græske Nationalbank, og at sidstnævnte herved handlede under statens direkte tilsyn, samt at bankerne udbetaler rentegodtgørelsen eller tilstiller Den Græske Nationalbank dokumentation for valutaindkøb, som herefter foretager udbetalingen. Den anden søgsmålgsgrund savner grundlag og må derfor afvises.

Den tredje søgsmålsgrund

14 Den Hellenske Republik har gjort gældende, at Kommissionens beslutning ikke indeholder bevis for, at rentegodtgørelsen påvirker samhandelen mellem medlemsstater og de græske eksportvarers konkurrenceevne. Kommisionen burde her have angivet konkrete tal med henblik på at godtgøre, at den hellenske eksport er gået frem som følge af støtten. Realiteten er imidlertid, at den hellenske eksport er gået tilbage, navnlig i kornsektoren.

15 Domstolen har allerede (i dom af 13. marts 1985, Kongeriget Nederlandene og Leeuwarder Papierwarenfabriek mod Kommissionen, forenede sager 296 og 318/82, Sml. s. 809) statueret, at det kan fremgå af selve de omstændigheder, hvorunder en støtte er blevet givet, at den er egnet til at påvirke samhandelen mellem medlemsstaterne og fordreje eller true med at fordreje konkurrencen. Det påhviler imidlertid Kommissionen at omtale disse omstændigheder i begrundelsen til beslutningen.

16 I det foreliggende tilfælde kan det på grundlag af beslutningens tilstrækkelige, udtrykkelige og udførlige begrundelse antages, at Kommissionen behørigt kunne fastslå, at den omtvistede rentegodtgørelse faktisk gav de hellenske eksportører en fordelagtigere stilling i konkurrencen end de øvrige erhvervsdrivende, som ikke profiterede heraf, og derved har kunnet påvirke samhandelen mellem medlemsstater og fordreje konkurrencen. Den tredje søgsmålsgrund kan derfor heller ikke tages til følge.

Den fjerde søgsmålsgrund

17 Den Hellenske Republik har endelig gjort gældende, at Kommissionen ved afslutningen for EUGFL for årene 1983 til 1985 fandt, at rentegodtgørelsen ikke havde større betydning og kun havde ubetydelig indflydelse på samhandelen mellem medlemsstater, hvorfor denne udgift ikke kunne pålægges Den Hellenske Republik.

18 Hertil bemærkes, at Kommissionens vurdering af rentegodtgørelsen i forbindelse med anvendelse af landbrugsordningerne under alle omstændigheder ikke kan påvirke en sådan ordnings bedømmelse efter Traktatens artikel 92. Denne sidste søgsmålsgrund må derfor også afvises.

19 Da ingen af Den Hellenske Republiks søgsmålsgrunde har kunnet tages til følge, frifindes sagsøgte i det hele.

Sagens omkostninger

20 Ifølge procesreglementes artikel 69, stk. 2, dømmes den part, der taber sagen, til at afholde sagens omkostninger. Den Hellenske Republik har tabt sagen, og dømmes derfor til at betale sagens omkostninger, herunder omkostningerne i forbindelse med sagen om foreløbige forholdsregler.

På grundlag af disse præmisser

udtaler og bestemmer

DOMSTOLEN

1) Sagsøgte frifindes.

2) Den Hellenske Republik betaler sagens omkostninger, herunder omkostningerne i forbindelse med sagen om foreløbige forholdsregler.

Mackenzie Stuart Bosco Due

Koopmans Kakouris O'Higgins Schockweiler

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 7. juni 1988.

J.-G. Giraud
Justitssekretær

A. J. Mackenzie Stuart
Præsident